

LÄRARHANDLEDNING TILL FÖRESTÄLLNINGEN

VÄRLDEN ENLIGT *Rosling*

av Rasmus
Lindberg

**UNG
SCEN
NORR**

Föreställningen sätts upp av Ung Scen Norr/Norrbotensteatern 2020/2021

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Hej Pedagog!	3
Ung Scen Norr	4
Factfulness	4
Gapminder	4
Om föreställningen	5
Att prata om innan föreställningen	5
Efterarbete	6
Runda i ring	6
Cirkelintervju	6
Instinkter	7
Blunda och styra	7
Instinktollen	8
Gå som om	10
Grupparbete/analys	11
Kontaktuppgifter	12

Handledningen är framtagen av Mervi Jaako, dramapedagog på Ung Scen Norr.

HEJ PEDAGOG!

Den här föreställningen har manusförfattaren Rasmus Lindberg valt kalla en humoristisk föreläsningsshow. Den skildrar Sveriges och världens utveckling över tid med Hans Roslings memoarbok som grund.

Smått överdrivet kan man säga att föreställningen visar att allt är möjligt bara du använder din fantasi, har visioner, uthållighet och tar reda på sann fakta om världsläget. Det kan kännas som en omvälvande upplevelse att få all denna fakta presenterad för sig men det är faktiskt meningen att det ska kännas så! Du och alla andra som ser föreställningen kan bidra till att sprida en världsbild som inte bygger på fakta från 1960-talet, som inte bygger på "vi och dom" perspektiv, som inte säger "allt var bättre förr", för det är faktiskt inte sant. Det blir bättre.

Problemet är att mycket av all fakta och kunskap som vi tror är sann, är i själva verket så pass gammal som 50-60 år. Du skulle väl ändå inte använda dig av en karta från 1965 till att hitta vägen eller lita på forskning som var i framkant på 60-talet, frågar Rosling i föreställningen. Nej, tänkte väl det!

UNG SCEN NORR

Denna lärarhandledning är framtagen av Ung Scen Norr och syftet med den är att efterarbeta teaterupplevelsen genom samtal, reflektion och fysiska övningar och således få en fördjupad teaterupplevelse.

FACTFULNESS

Till boken *Factfulness* finns en lärarhandledning som går att ladda ner på Gapminder och den innehåller tips på hur du kan skapa lektioner med boken som grund. Den riktar sig framförallt till dig som undervisar i samhällsvetenskapliga ämnen på högstadiet och gymnasiet. Materialet kan självklart användas av lärare i andra ämnen och i helt andra sammanhang än skolan.

Vi hoppas att ni kan ha glädje och nytta av bägge!

GAPMINDER

På Gapminder (www.gapminder.org) finns en massa statistik, bilder och info som är väldigt användbar i undervisningen på högstadiet och gymnasiet. All statistik som används kommer från Världsbanken och FN och är från 2019-2020.

Gapminder vill bekämpa tre myter¹ och sanningen är att:

- Världens befolkning fortsätter inte växa okontrollerat.
- Världen är inte tvådelad utan de flesta lever på medelinkomstnivå och är på väg upp mot en hög inkomstnivå.
- Världen blir inte sämre och sämre, det finns fortfarande problem men utvecklingen går i rätt riktning.

¹ Källa: gapminder.org

OM FÖRESTÄLLNINGEN

Vi är glada att kunna presentera världspremiären av *Hans Roslings värld!* Teatern har fått den exklusiva möjligheten att göra denna föreställning och det är vi stolta och glada för. Föreställningen är framtagen av Ung Scen Norr på och i Norrbottensteaterns verkstäder i Luleå och går på turné till teaterns avtalskommuner i länet.

Det är personer från många olika yrkeskategorier i huset som på olika sätt har bidragit till föreställningen, så det du ser och upplever under föreställningen är ett resultat av många personers arbete som de tre skådespelarna och två tekniker framför.

Världen enligt Rosling innehåller en hel del teknik, projiceringar och nykomponerad musik, speciellt framtagen till föreställningen. Kostym, rekvisita, scenografi, ljud och ljus är alla viktiga komponenter i det som bildar helheten, inte minst tillsammans med texten.

ATT PRATA OM INNAN FÖRESTÄLLNINGEN

Vem var Hans Rosling?

Hans Rosling var läkare och professor i internationell hälsa vid Karolinska institutet och kom att arbeta på många platser i världen, bland annat i flera länder i Afrika. Hans skrev memoarboken *Världen enligt Hans Rosling* och tillsammans med Ola och Anna Rosling boken *Factfulness – 10 förklaringar till att vi har fel om världen – och varför läget är bättre än du tror*.

Hans ägnade hela sin yrkeskarriär åt att undersöka, bevisa och få människor till att förstå att vår uppfattning om världens läge baseras på gammal fakta och statistik. Det är allt från världsledare, läkarstudenter till skolelever som på olika sätt, via föreläsningar och tv-program kommit till ny insikt om världen genom Hans Roslings enträgna arbete.

Är det någon som sett något av Hans Roslings TED-talks eller hört om honom i ett annat sammanhang?

Vad får det för konsekvenser att så många människor i världen har en föräldrad syn på världsläget?

EFTERARBETE

Följande övningar passar bra att göras efter att klassen sett föreställningen. Övningarna är till stor del rörelsebaserade, så ett rum med golvutrymme behövs. Det går bra med ett klassrum där möbler stuvats undan.

RUNDA I RING

Stå i ring med ansiktena vända inåt. Gå en runda där alla får säga det första en kommer att tänka på om föreställningen. Be eleverna undvika värderande ord som "dåligt", "bra" för att få en så nyanserad bild som möjligt. Rundan hjälper oss komma ihåg föreställningen.

CIRKELINTERVJU

Hälften av eleverna ställer sig i en mindre cirkel med ansiktena utåt och resterande elever står i en större cirkel som inkluderar den mindre. Stå alltså med ansiktena mot varandra så att en person från den mindre cirkeln är vänd utåt mot en person i den större.

Eleverna berättar sitt svar på en fråga till personen mitt emot och när båda svarat roterar den yttre cirkeln så att alla har en ny samtalspartner till nästa fråga. Använd 30 sek/fråga, alltså ganska kort tid och då bör bägge ha svarat. Läraren säger till när tiden gått och det är dags att rotera. Om du vill att eleverna går ett helt varv i cirkeln, se till att ha nog många frågor.

Formulera gärna egna frågor till klassen som relaterar till föreställningen. Här kommer några exempel på frågor till cirkelintervju:

- Hur tog du dig till skolan idag?
- Vilken superhjältkraft skulle du vilja ha?
- Kommer du ihåg när vi två sågs första gången? Vad minns du av det?
- Vem lyssnar du på?
- Om du söker viktig info, var hittar du den?
- Är du källkritisk när du söker eller sprider info på nätet? Hur gör du det i så fall?

- Berätta om någon scen du minns från föreställningen. Varför du minns just den?
- Berätta om en nyhet som rapporterade något negativt/tråkigt du hört om nyligen om du kan komma på någon.
- Har du besökt något land där människor lever i inkomst kategorier under den vi lever i Sverige (nivå 4)
- Är det stora inkomstskillnader i Sverige? Hur kan man se det i så fall?
- Vad drömmer du om att jobba med i framtiden?
- Berätta om en positiv/rolig nyhet du hört om nyligen om du kan komma på någon.
- Om du kunde ändra på något i världen, vad är det?
- Hur skulle ditt liv förändras om dina föräldrar tjänade 30 kr mer om dagen?

INSTINKTER

Instinkter är något alla vi människor har, vi är genetiskt "programmerade" att reagera på till exempel hot genom att fly. Följande övning handlar om att jobba emot sin instinkt. Den ställer krav både på den som styr och den som styrs; att styra försiktigt men också att våga lita på den som styr och att gå emot rädslan att krocka med någon. Variera promenadtempot från långsamt till nästan springande i några minuter.

BLUNDA OCH STYRA

Stå två och två i ett rum med plats för alla att röra sig i. En elev ställer sig framför den andra och den bakre eleven lägger sina händer på den främre elevens axlar. Den främre eleven blundar. Via händerna styr eleven riktning och tempo på den som går framför. Via lärarens instruktioner får paret prova på att leda varandra i olika tempo. Var noga med att inte krocka med varandra! Samtala efteråt om hur det kändes att mista kontrollen och lita på kompis. Övningen förutsätter att paret kan lita på varandra och att man vågar släppa kontrollen för en stund.

INSTINKTKOLLEN

Sitt på stolar i en ring. Det ska vara en stol mer än antalet elever. Byt plats om du är enig med påståendet. Samtala om påståendet innan ni går vidare till nästa. Värderingsövningar är övningar som är just fria från värderingar. Det innebär att alla inklusive läraren lyssnar aktivt på vad varje elev säger utan att kommentera eller värdera som bra eller dåligt. Alla får säga sin åsikt och klimatet är tillåtande.

- Påstående 1** "Det är enkelt att se på saker som bra eller dåliga!"
- Påstående 2** "Det är jobbigt att bara läsa om dåliga nyheter i medierna!"
- Påstående 3** "Om fler människor kommer ur fattigdom kommer jordens befolkningens mängd blir stabil."
- Påstående 4** "Världen känns som en farlig plats!"
- Påstående 5** "Det är alldeles för få som gör något för att det ska bli bättre i världen!"
- Påstående 6** "Vi människor måste generalisera, annars kan vi inte tänka!"
- Påstående 7** "Att ändra sina åsikter och våga förändras är bra!"
- Påstående 8** "Jag är nyfiken på ny information även om den inte passar in i hur jag tänker!"
- Påstående 9** "Om en person är intelligent (eller expert i något) så vet den automatiskt mer om världen."
- Påstående 10** "Att se på ett problem ur många synvinklar är bra!"
- Påstående 11** "Det är svårt att veta hur man ska tänka om jordens utveckling!"

Påståendena ovan är inspirerade av de olika instinkterna som boken *Factfulness* handlar om. Instinkterna har fyllt en funktion hos oss när människan levde i grottor men idag hotar andra faror än de som människor behövde skydda sig mot för länge sedan men vår hjärna funkar på samma sätt.

Att prata om efter övningen

Det har med vår hjärna att göra, att vi vill kategorisera något som antingen eller. Vår hjärna vill ordna upp vårt sätt att tänka tydligt och enkelt såsom rikt eller fattigt, svart eller vitt, bra eller dåligt. Därför är det bra att anstränga sig att se de små detaljerna för det är där skillnaderna finns.

Det är krävande att konsumera nyheter om man vill vara säker på att hålla sig uppdaterad för vi lever i ett enormt stort flöde av nyheter som oftast vinklas så att våra katastrofhjärnor vill klicka på dom. När vi sedan söker någon att beskylla t.ex. nyhetsrapporteringen på (det är journalisternas fel), fattigdom (det är världsledarnas fel), brist på läkemedel på (det är läkemedelsindustrins fel) så slutar vi söka efter fler förklaringar till att saker är som de är. Istället vill vi peka finger och skylla på någon utan att veta vad som ligger bakom att just detta problem finns.

Den överdramatiska världsbilden skapar stress och en ständig känsla av att det är kris, det är nu eller aldrig. Hos en del uppkommer känslan av apati och att vi inget kan göra, bara ge upp. Återigen framkallar detta att vi lyssnar på våra instinkter och fattar dåliga beslut.

Så vad kan vi göra?

Lyssna inte på en enkel siffra, leta efter det som är majoriteten.

Ja, det finns fattigdom i världen men majoriteten av jordens befolkning lever i inkomstnivå 2 och 3 och många är på god väg mot nivå 4.

I boken *Factfulness* finns många knep som kommer förändra ditt sätt att se på världen.

GÅ SOM OM

Övningen går ut på att gå runt i rummet enligt lärarens instruktioner utan att interagera med klasskompisarna. Gå en kort stund innan ni byter till nästa.

Gå som om du tänker och funderar.

Gå som en president på World Economic Forum som är lyckligt ovetande om världens tillstånd.

Gå som den modiga barfota kvinnan som hindrade Hans från att bli dödad av ett gäng uppretade män med machetes.

Gå som om du vet allt.

Gå som om du söker information på olika ställen i rummet.

Gå som om du vet något som ingen annan vet.

Gå som en schimpans som just hittat en banan.

Gå som om du precis kommit på en snilleblix.

Gå som om din fot visar vägen dit du ska gå.

Gå som om du bär något jättevärdefullt och skört i din handflata.

Gå som om du precis läst en positiv nyhet i medierna.

Gå som om isen under dig är tunn och håller på att brista.

Gå som om världen är en farlig plats.

Gå som om du har bråttom.

Gå som om du känner dig trygg.

GRUPPARBETE/ANALYS

Dela upp klassen i grupper om 3-4 stycken elever. Varje grupp tilldelas en penna och ett papper (gärna A3) som de delar in i 4 långsmala neråtgående kolumner. Kolumnerna döps från vänster till höger

VAD?	VARFÖR?	REFLEKTION	SYFTE

Grupperna jobbar igenom varje kolumn för sig. När alla grupper är klara samlas alla i helgrupp och samtalar om vad alla antecknat i kolumnerna. Läraren drar upp linjer för samma kolumner på whiteboardtavlan och antecknar allt som eleverna har observerat.

VAD?

Vad fanns med i föreställningen? Be eleverna lista upp så konkret och detaljerat som möjligt, skådespelare, lampor, repliker, bananer, projiceringar, karta, allt de kan komma på.

VARFÖR?

Varför fanns alla dessa element med i föreställningen? Titta i Vad-kolumnen och skriv ner varför varje enskild sak var med i föreställningen.

REFLEKTION

Vilka känslor och tankar fick du med dig från föreställningen?

Hur upplevde du de olika situationerna och scenerna?

Var det lätt att hänga med eller var det svårt?

SYFTE

Fanns det ett syfte med denna föreställning? Varför vill de visa er den?

Denna övning är ett sätt att göra en analys av föreställningen. Eleverna gör den i grupp och övningen avslutas med att läraren skriver upp alla intryck på whiteboardtavlan i de fyra olika kolumnerna. Förhoppningsvis blir tavlan full av klassens observationer, förklaringar och reflektioner.

Lycka till med det fortsatta arbetet i klassrummet!

Foto: Magnus Stenberg

Ung Scen Norr/Norrbotensteatern strävar efter att vara en öppen teater. Det betyder att skolklasser är välkomna att besöka teatern för en rundvandring, dramaworkshop eller ett möte med en skådespelare, tekniker eller annan person som jobbar i huset.

När vi är på turné vill vi gärna träffa skolklasser för ett samtal om den aktuella föreställningen, ett besök bakom kulisserna eller ett samtal med en skådespelare eller scentekniker.

KONTAKT

Maja Alasalmi, Producent Ung Scen Norr
maja.alasalmi@norrboten.se
070 388 78 98

Mervi Jaako, Dramapedagog och
samordnare Ung Scen Norr
mervi.jaako@norrboten.se
070 388 00 96

www.norrbotensteatern.se/ung-scen-norr

**UNG
SCEN
NORR**